

SADRŽAJ

PREGOVOR TREĆEM IZDANJU	XVIII
1. TEMELJNE RAČUNOVODSTVENE KATEGORIJE I PRAVILA EVIDENTIRANJA NA KONTIMA	3
1.1. TEMELJNE RAČUNOVODSTVENE KATEGORIJE (Sanja Sever).....	3
1.1.1. ELEMENTI FINACIJSKOG POLOŽAJA - IMOVINA, OBVEZE I KAPITAL	3
1.1.2. ELEMENTI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA - PRIHODI, RASHODI I REZULTAT POSLOVANJA	7
1.1.3. MEĐUOVISNOST OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH KATEGORIJA.....	9
1.2. OSNOVNA RAČUNOVODSTVENA JEDNADŽBA (Nikolina Smrekar) ...	10
1.3. PRAVILA EVIDENTIRANJA NA KONTIMA (Ana Oluić)	21
2. SASTAVLJANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	31
2.1. SASTAVLJANJE BILANCE (IZVJEŠTAJA O FINACIJSKOM POLOŽAJU) (Ana Oluić)	31
2.1.1. SADRŽAJ I STRUKTURA BILANCE	31
2.1.2. SASTAVLJANJE POČETNE BILANCE, OTVARANJE KONTA I UNOS POČETNOG STANJA.....	39
2.1.3. BILANČNE PROMJENE	43
2.1.4. EVIDENCIJA POSLOVNIH DOGAĐAJA, SASTAVLJANJE BRUTO BILANCE I ZAKLJUČNE BILANCE	49
2.2. SASTAVLJANJE RAČUNA DOBITI I GUBITKA (IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOJ DOBITI) (Sanja Sever)	60
2.2.1. SADRŽAJ I STRUKTURA RAČUNA DOBITI I GUBITKA	60
2.2.2. EVIDENTIRANJE POSLOVNIH PROMJENA I SASTAVLJANJE RAČUNA DOBITI I GUBITKA.....	63
2.2.3. VEZA RAČUNA DOBITI I GUBITKA I BILANCE.....	66
2.2.4. METODE SASTAVLJANJA RAČUNA DOBITI I GUBITKA	72
2.3. SASTAVLJANJE IZVJEŠTAJA O NOVČANIM TOKOVIMA (Branka Glasnović)	100
2.3.1. SADRŽAJ I STRUKTURA IZVJEŠTAJA O NOVČANIM TOKOVIMA.....	100
2.3.2. METODE SASTAVLJANJA IZVJEŠTAJA O NOVČANIM TOKOVIMA.....	101

2.3.2.1. Direktna metoda	101
2.3.2.2. Indirektna metoda	103
2.3.3. PRIMJER SASTAVLJANJA IZVJEŠTAJA O NOVČANIM TOKOVIMA	105
2.4. SASTAVLJANJE IZVJEŠTAJA O PROMJENAMA KAPITALA (Ivan Čevizović).....	112
2.4.1. SADRŽAJ I STRUKTURA IZVJEŠTAJA O PROMJENAMA GLAVNICE	112
2.4.2. PRIMJERI SASTAVLJANJA IZVJEŠTAJA O PROMJENAMA GLAVNICE	114
2.5. SASTAVLJANJE BILJEŠKI UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE (Ivan Čevizović).....	119
3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE KARAKTERISTIČNIH POSLOVNIH DOGAĐAJA	143
3.1. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOTRAJNE NEMATERIJALNE IMOVINE (Nikolina Smrekar).....	143
3.1.1. NABAVA DUGOTRAJNE NEMATERIJALNE IMOVINE I PRIJENOS U UPORABU	143
3.1.1.1. Nabava dugotrajne nematerijalne imovine kupovinom od drugih i prijenos u upotrebu	144
3.1.1.2. Interno razvijena dugotrajna nematerijalna imovina	152
3.1.1.3. Računovodstvena evidencija izdataka koji se ne mogu priznati kao dugotrajna nematerijalna imovina.....	156
3.1.2. OBRAČUN AMORTIZACIJE DUGOTRAJNE NEMATERIJALNE IMOVINE	159
3.1.3. NAKNADNO MJERENJE, VRIJEDNOSNO USKLAĐIVANJE I PRESTANAK PRIZNAVANJA DUGOTRAJNE NEMATERIJALNE IMOVINE	167
3.2. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE (Mirjana Hladika)	170
3.2.1. NABAVA DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE I PRIJENOS U UPOTREBU	170
3.2.2. METODE OBRAČUNA AMORTIZACIJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE.....	197
3.2.3. NAKNADNO MJERENJE I VRIJEDNOSNO USKLAĐIVANJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE.....	211
3.3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE ULAGANJA U NEKRETNINE (Mirjana Hladika).....	222
3.3.1. NABAVA DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE KLASIFICIRANE KAO ULAGANJA U NEKRETNINE	222
3.3.2. NAKNADNO MJERENJE ULAGANJA U NEKRETNINE	228

3.4.	RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE ZALIHA SIROVINA I MATERIJALA, REZERVNIH DIJELOVA, SITNOG INVENTARA, AMBALAŽE I AUTOGUMA (Martina Dragija).....	234
3.4.1.	NABAVA ZALIHA SIROVINA I MATERIJALA I EVIDENCIJA NA ZALIHE - EVIDENTIRANJE PREMA STVARNOM TROŠKU NABAVE	235
3.4.2.	NABAVA ZALIHA SIROVINA I MATERIJALA I EVIDENCIJA NA ZALIHE - EVIDENTIRANJE PREMA STANDARDNOM TROŠKU NABAVE.....	240
3.4.3.	METODE OBRAČUNA TROŠKOVA SIROVINA I MATERIJALA - EVIDENTIRANJE NA ZALIHE PREMA STVARNOM TROŠKU NABAVE.....	242
3.4.4.	SIROVINE I MATERIJAL U DORADI, OBRADI I MANIPULACIJI	249
3.4.5.	VRIJEDNOSNO USKLADIVANJE ZALIHA SIROVINA I MATERIJALA.....	250
3.4.6.	PRODAJA SIROVINA I MATERIJALA.....	252
3.4.7.	VIŠKOVI I MANJKOVI SIROVINA I MATERIJALA U SKLADIŠTU	253
3.4.8.	RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE REZERVNIH DIJELOVA ...	254
3.4.9.	RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE SITNOG INVENTARA, AMBALAŽE I AUTOGUMA	257
3.5.	RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE TROŠKOVA (Martina Dragija, Sanja Broz Tominac).....	263
3.5.1.	EVIDENTIRANJE TROŠKOVA PO PRIRODNIM VRSTAMA..... (Martina Dragija)	263
3.5.1.1.	Materijalni troškovi	264
3.5.1.2.	Troškovi usluga	265
3.5.1.3.	Troškovi amortizacije.....	266
3.5.1.4.	Naknade troškova zaposlenicima	273
3.5.1.5.	Troškovi plaća i naknada plaća.....	274
3.5.1.6.	Rezerviranja za rizike i troškove (Sanja Broz Tominac)	276
3.5.1.7.	Ostali troškovi poslovanja (Sanja Broz Tominac)	278
3.5.2.	AKTIVNA I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA (Sanja Broz Tominac)	281
3.5.2.1.	Unaprijed plaćeni troškovi.....	281
3.5.2.2.	Nedospjela naplata prihoda	284
3.5.2.3.	Odgodeno plaćanje troškova	285
3.5.2.4.	Prihod budućeg razdoblja	289
3.5.3.	RASPORED TROŠKOVA U PROIZVODNIM I TRGOVAČKIM POSLOVNIM SUBJEKTIMA (Sanja Broz Tominac)	293
3.5.3.1.	Raspored troškova u trgovačkim društvima čija je djelatnost proizvodnja	293

3.5.3.2. Raspored troškova u trgovačkim društvima čija je djelatnost trgovina	295
3.6. RAČUNOVODSTVENO PRAČENJE PROIZVODNJE I GOTOVIH PROIZVODA (Sanja Broz Tominac).....	297
3.6.1. RASPOREĐIVANJE OPĆIH TROŠKOVA PROIZVODNJE S POMOĆNIH I SPOREDNIH MJESTA TROŠKOVA NA GLAVNA MJESTA TROŠKOVA	297
3.6.2. KALKULACIJE ZA UTVRĐIVANJE TROŠKOVA PROIZVODNJE PROIZVODA	302
3.6.2.1. Djelidbene ili divizijske kalkulacije	302
3.6.2.2. Dodatne kalkulacije	307
3.6.3. RAČUNOVODSTVENO EVIDENTIRANJE GOTOVIH PROIZVODA NA ZALIHAMA	313
3.6.3.1. Evidentiranje gotovih proizvoda na zalihama po stvarnom trošku	313
3.6.3.2. Evidentiranje gotovih proizvoda na zalihama po planiranom trošku	314
3.6.4. PRODAJA GOTOVIH PROIZVODA I EVIDENCIJA RAZDUŽENJA ZALIHA.....	316
3.7. RAČUNOVODSTVENO PRAČENJE TRGOVAČKE ROBE (Ivana Pokrovac).....	320
3.7.1. RAČUNOVODSTVENI POSTUPCI U VELEPRODAJI I MALOPRODAJI	320
3.7.2. EVIDENCIJA TRGOVAČKE ROBE U VELEPRODAJI (SKLADIŠTU)	322
3.7.3. EVIDENCIJA TRGOVAČKE ROBE U MALOPRODAJI	328
3.8. RAČUNOVODSTVENO EVIDENTIRANJE DUGOTRAJNE IMOVINE NAMIJENJENE PRODAJI (Ivana Pokrovac)	333
3.9. RAČUNOVODSTVENO PRAČENJE FINACIJSKE IMOVINE (Hrvoje Perčević)	335
3.9.1. POJAM I KLASIFIKACIJA FINACIJSKE IMOVINE	335
3.9.2. ULAGANJA U KOMERCIJALNE I BLAGAJNIČKE ZAPISE	337
3.9.2.1. Ulaganja u komercijalne zapise.....	337
3.9.2.2. Ulaganja u blagajničke zapise	343
3.9.3. ULAGANJA U DIONICE.....	344
3.9.4. ULAGANJA U OBVEZNICE.....	362
3.9.5. DANI KREDITI (ZAJMOVI)	384
3.10. RAČUNOVODSTVENO PRAČENJE OBVEZA (Ivana Sever).....	392
3.10.1. KRATKOROČNE OBVEZE.....	394
3.10.2. EMISIJA OBVEZNICA.....	402

3.10.3. PRIMLJENI ZAJMOVI.....	405
3.10.4. DUGOROČNE OBVEZE IZ FINANCIJSKOG LEASINGA - NAJMA	409
3.11. UTVRĐIVANJE REZULTATA POSLOVANJA (Ivana Sever).....	413
3.11.1. ISKAZIVANJE I KLASIFIKACIJA PRIHODA I RASHODA	413
3.11.2. EVIDENTIRANJE RAZLIKE PRIHODA I RASHODA.....	416
3.12. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE KAPITALA (Branka Glasnović)	420
3.12.1. EMISIJA DIONICA	420
3.12.2. TREZORSKE DIONICE	423
3.12.3. IZGLASAVANJE I ISPLATA DIVIDENDI.....	425

PREDGOVOR TREĆEM IZDANJU

Materija koja je obuhvaćena u ovom priručniku, zajedno s materijom obuhvaćenom u udžbeniku "Računovodstvo" predstavlja cjelokupno nastavno gradivo za predmet Računovodstvo, koji se predaje na ekonomskim fakultetima u Republici Hrvatskoj. Sadržaj ovog priručnika prilagođen je ponajprije nastavnom planu i programu kolegija Računovodstvo na Ekonomskom fakultetu Zagreb. Iz tog razloga ovaj priručnik je namijenjen prije svega studentima ekonomskih i srodnih fakulteta i viših poslovnih škola, iako se nadamo da će priručnik pobuditi interes šire stručne i znanstvene javnosti koja se bavi računovodstvenom problematikom te problematikom financijskog izvještavanja. Cilj priručnika je upoznavanje s temeljnim računovodstvenim kategorijama i pravilima te da čitateljima omogući razumijevanje financijskih izvještaja kao nositelja računovodstvenih informacija. Priručnik nije opterećen teorijskim aspektima računovodstva budući su isti obuhvaćeni udžbenikom, već se u priručniku kroz praktične primjere ukazuje na financijske učinke poslovnih događaja, odnosno na utjecaj pojedinih poslovnih događaja na financijski položaj, uspješnost poslovanja te novčane tokove poslovnog subjekta. U priručniku se obrađuju osnovni poslovni događaji i njegov prvenstveni cilj je upoznati čitatelje s računovodstvenom logikom i financijskim izvještavanjem. Iz tog razloga u priručniku nisu elaborirane specifičnosti računovodstva, problemi primjene standarda financijskog izvještavanja, niti je uključena problematika poreza na dobit i poreza na dohodak. Problematika poreza na dodanu vrijednost prezentirana je na osnovnoj razini. S obzirom da je priručnik rađen u vrijeme promjene zakonske regulative poreza na dodanu vrijednost moguće je da aktualni tretman poreza na dodanu vrijednost u pojedinim transakcijama odstupa od onoga prezentiranog u primjerima ovog priručnika. Budući se u Republici Hrvatskoj u svrhu eksternog izvještavanja primjenjuju Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI), primjeri knjiženja prezentirani u priručniku su oni koji se većinom jednako tretiraju prema obadvama standardima. U slučajevima kada postoji određena razlika u računovodstvenom tretmanu određenog poslovnog događaja prema MSFI-ima u odnosu na HSFI-e, ta razlika se posebno naglašava i ističe. Priručnikom se željelo na sustavan, jednostavan i praktičan način kroz konkretne primjere prikazati računovodstvenu problematiku i problematiku financijskog izvještavanja.

Priručnik je podijeljen u tri temeljna dijela. U prvom dijelu razmatraju se temeljne računovodstvene kategorije odnosno elementi financijskih izvještaja, navodi osnovna računovodstvena jednadžba te prezentiraju pravila evidentiranja na kontima kao temelj za razumijevanje računovodstvene logike i financijskog izvještavanja. Drugi dio priručnika posvećen je problematici sastavljanja financijskih izvještaja. U drugom dijelu priručnika navode se financijski izvještaji, njihov sadržaj i struktura

te se kroz niz primjera prikazuje sastavljanje pojedinih financijskih izvještaja. Posebno se obrađuje sastavljanje bilance odnosno izvještaja o financijskom položaju, metode sastavljanja računa dobiti i gubitka odnosno izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti, metode sastavljanja izvještaja o novčanim tokovima, svrhu i način sastavljanja izvještaja o promjeni kapitala te se posebno navodi primjer strukture i sadržaja bilješki uz financijske izvještaje. Treći i najveći dio priručnika obuhvaća računovodstveno praćenje karakterističnih poslovnih događaja. U okviru trećeg dijela kroz niz konkretnih primjera prikazuje se računovodstveno praćenje dugotrajne imovine, zaliha, troškova, financijske imovine, obveza i kapitala te utvrđivanje rezultata poslovanja. Redosljed prezentiranja računovodstvenog praćenja pojedinih elemenata financijskih izvještaja u ovom dijelu temeljen je na tzv. funkcionalnom načelu. S obzirom da Zakonom o računovodstvu od 1993. godine kontni plan za trgovačka društva nije propisan, u primjerima u ovom dijelu priručnika konta nisu označena brojem (šifrom) već samo nazivom.

Priručnik je rezultat rada jedanaestero ravnopravnih autora. Upravo zbog relativno velikog broja autora u priručniku postoje određene razlike u stilu pisanja i terminologiji, iako smo se trudili takve razlike što je moguće više eliminirati.

Autori se zahvaljuju svima koji su na bilo koji način pridonijeli objavljivanju ovog priručnika. Posebnu zahvalnost autori izražavaju recenzentima prof. dr. sc. Danimiru Gulinu i prof. dr. sc. Lajošu Žageru na korisnim primjedbama i sugestijama koje su pridonijele kvaliteti ovog priručnika. Ipak odgovornost za sve napisano u priručniku snose sami autori. Autori se također zahvaljuju i nakladniku Hrvatskoj zajednici računovođa i financijskih djelatnika.

Nadamo se će ovaj priručnik ispuniti očekivanja čitatelja te da će studentima biti iznimno koristan pri svladavanju gradiva iz računovodstva te da će isto tako biti koristan i ostaloj stručnoj i znanstvenoj javnosti. Pozivamo čitatelje da iznesu sve svoje primjedbe, prijedloge i savjete koje ćemo prihvatiti s uvažavanjem.

Zagreb, srpanj 2010.

Redaktor